

Je li današnje franjevaštvo svojevrsni bijeg u zaštićenost bez izloženosti i postoji li opasnost da se odrekemo našeg temelja „biti manji“?

Primjer sv. Franje neprestano nas potiče da radimo na kvaliteti bratskog, zajedničkog života. Braća moraju zajedno dijeliti životne izazove, zajedno proživljavati radosti i poteškoće. Ne smijemo se udaljiti jedni od drugih. Ako između sebe budemo složni i povezani nećemo imati nikakve poteškoće u našem djelovanju prema vani. Naše nutarnje, duhovno iskustvo Boga uvijek nas tjera da izađemo iz sebe samih. Čineći tako, potvrđujemo da Bog u nama i u našoj zajednici čini svoja djela. Upravo nas enciklika „Laudato si“ potiče da iznova otkrijemo dostojanstvo svake pojedine stvari i svake pojedine osobe. Svi smo povezani jednom velikom niti, mi smo Božji ljubljani sinovi i kćeri. Kao takvi, pozvani smo ići ondje gdje je pogaženo dostojanstvo osoba i stvari i vratiti im prvotno dostojanstvo Božjih sinova i kćeri.

Živimo u globaliziranom svijetu koji je sve više opterećen ravnodušnošću, relativizmom, napuštanjem etičkih načela, beznađem, nebrigom za okoliš, velikom razlikom između bogatih i siromašnih. Kapital i osobni interesi stavljaju se iznad vrijednosti ljudskog dostojanstva i života. Može li uloga franjevaca, i na koji način, biti presudna u prevladavanju krize u kojoj se nalazimo?

Izazov globalizacije nosi u sebi opasnost da postanemo izolirani jedni od drugih. Vjerujem da polako gubimo sposobnost susreta s drugom osobom. Virtualni svijet na kraju nas uvijek ostavlja praznima. Tu prazninu ne možemo ispuniti tehnologijom. Jedini lijek je stupiti u

zdravi odnos s Bogom i s drugima. Kao franjevci pozvani smo dati tehničkim pomagalima pravi smisao, učiniti da nam budu prilika za rast u čovječnosti a ne da nas raščovječuju. Nadalje, svjedoci smo da je današnje društvo obilježeno podjelama. Uloga franjevaca jest donositi jedinstvo i mir, a nikada poticati podjele. To znači ići do kraja u ljubavi pa čak i prema neprijateljima. Sjećam se jako dobro, tijekom svog desetogodišnjeg boravka u misijama u Africi, terora kojeg je provodio Mobutu Sese Seko. Izravno i neizravno kriv je za smrt mnoštva nevinih osoba, među njima staraca, žena i djece. I sam sam bio svjedok nekih od tih zastrašujućih, nepravednih događanja. Sjećam se da mi je bilo jako teško, da su prošle godine dok nisam smogao snage moliti za Mobutua. Biti fratar znači prigrliti druge, u svom srcu stvoriti prostor za druge bez iznimke, čak i za neprijatelje. Za neke je to nezamislivo. Ali to je radikalnost evanđelja, na nepravdu ne odgovarati nepravdom, ne mrziti one koji te progone već moliti za svoje neprijatelje. Tu je uloga franjevaca presudna, nasljedovati Gospodina i kad kaže: „Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima, blagoslivljajte one koji vas proklinju, molite za one koji vas zlostavljaju.“ (Lk 6,27-28)

Na kraju, što biste poručili mladim franjevcima i studentima teologije te svim ljudima dobre volje u čije će ruke doći ovaj časopis.

Molim vas, vjerujte u sebe, vjeujte da Bog vjeruje u vas, kao braća i sestre vjerujte u Božju prisutnost među vama. Dopustite da zajedništvo bude snaga za vas. Svjedočite Božju ljubav na putovima kojim hodite, ne bojte se i budite radosni. Dakle, svima vama: „Hrabro i Bog vas blagoslovio!“

RAZGOVOR S FRA CESAREOM VAIANIJEM, GENERALNIM TAJNIKOM ZA FORMACIJU I STUDIJ OFM-A

Franjevačka formacija temelji se na osobnom susretu s Gospodinom i počinje Božjim pozivom. Kako i na koji način danas prepoznati Božji poziv i kako odgovoriti na njega?

Za prepoznati Božji poziv važna je pozornost, pozornost u životu koji živimo i u vlastitoj povijesti. Bog nam ne šalje i ne ostvaruje svoj poziv preko anđela ili preko nekih posebnih glasova, već kroz život, život koji živimo. I stoga je potrebno nanovo čitati, iščitavati svoju povijest i svoj život očima vjere, a što mi pomaže razumjeti što Bog od mene traži. Ovo uključuje također i jedan molitveni stav jer su molitva, meditacija, razmišljanje jedno mjesto u kojem razmišljam o svom životu, gdje pokušavam razumjeti što Bog od mene traži. I smatram iznad svega da je ovo način na koji se može prepoznati Božji poziv.

Početni odgoj završava svečanim zavjetima nakon kojih slijedi ujedno i najduža formacija, trajna. Koje su pak ključne točke u početnoj formaciji koja je temelj za trajnu formaciju?

Često mislimo da je zapravo prava formacija ona početna. Ali formacija je sposobnost ne ostati uvijek isti, već, na jedan razborit način, promijeniti se. U religioznom govor riječ je o obraćenju. U temlju obraćenja je jedan oblik trajne formacije. I na ovo smo svi pozvani na što nas Crkva svake godine u korizmenom

razgovarao: fra Dejan Međugorac

vremenu poziva i govori da je potrebno obratiti se. To je uvijek jedan hod, kao i formacija.

Kad je početna formacija na primjer, u vašem stadiju privremenih zavjeta, već bi trebala biti jedan temelj i sposobnost za trajnu formaciju. Jer ste već primili jedan oblik formacije u postulatori, novicijatu koji su vam dali jedan temelj za dalje i kako tu formaciju živjeti u svakodnevnom životu. Sada ste u jednom dijelu formacije kada se dosta vremena posvećuje studiju i studentskim obavezama, ali kasnije će život biti drukčiji. Vrlo važno mi se čini biti raspoloživ učiti od života, od onoga što živim i dati se promijeniti i prilagoditi onome što život nosi. A ovo je uvijek jedan neprekidni hod koji ne prestaje ni sa svečanim zavjetima ni svećeničkim ređenjem.

Koja je odlika jednog redovnika? Što bi ga trebalo resiti?

Za nas franjevce, vjerujem da je, karakteristika koja je već naznačena u našem imenu, tj. *manja braća*, zapravo sposobnost za biti brat s drugima i za druge, biti srdačan i biti u službi za druge, ne smatrati se većim od drugih. I ovo je jedna lijepa karakteristika, ovo je naš način za biti redovnici.

Za braću koja žele postati svećenici svakako je neophodno završiti filozofsko-teološki studij. Koja je važnost studija u franjevačkoj formaciji?

Studij je jedna važna dimenzija ne samo za onoga tko želi postati svećenik, već i za sve nas fratre. Rekao bih da je studij mnogo važniji danas nego prije trideset ili pedeset godina jer nekada je bio manje izazovan u usporedbi s društvom, s kulturom, ali danas je zaista jedan izazov. I zato moramo biti u stanju odgovoriti na određena temeljna pitanja u svijetu i opravdati ono što vjerujemo, ono što govorimo, ono što želimo. I za ostvariti ovo vjerujem da je studij jedan instrument izuzetno važan. Važan je i za razvijanje jednog zdravog kritičkog mišljenja jer ti pomaže razumjeti određene stvari, ne zaustavlja te i ne zadržava na površini stvari već ti pomaže ići naprijed, vodi te u dubinu same stvari, uči te jednom načinu mišljenja, načinu kako odvažno pristupiti stvarima, i u tom smislu razumijemo kolika je važnost studija. I sve ovo ti pomaže u određenim životnim situacijama i zato vjerujem da je studij danas možda potreban više nego ikada, kako bi bili sposobni nešto reći, nešto predložiti.

Uz formaciju odgajnika svakako je bitna i formacija odgojitelja. Kako biti dobar odgojitelj? Možda je problem i to što odgojitelji najčešće imaju i druge dužnosti, pa se čini da im je odgoj dodatni, usputni posao.

Ovdje dolazimo do problema odgojitelja, ali je ujedno i problem provincije jer mora povjeriti ulogu odgojitelja osobi koja će imati mogućnost baviti se samo tom službom. Jer ako je jedna osoba odgojitelj i uz to još i profesor, gvardijan i vrši još neke

druge stvari, bit će zaista teško ispravno vršiti ulogu odgojitelja. U stvarnom životu stvari se odvijaju malo drukčije, a po pitanju uloge odgojitelja trebali bi biti ozbiljniji jer se shvaćanje odgojitelja u posljednjih dvadesetak godina dosta promijenilo. Govoreći danas o formaciji potrebno je ući u jedan osobni odnos i imati vremena za zajednički razgovor, za produbiti i razmišljati o određenim stvarima, uvijek s jednom umjerenošću, diskretnošću jer odgojitelj (magistar) nije ispovijednik, nije duhovnik. Riječ koja se proteklih desetak godina spominje i razvija kroz dokumente Reda, naglašavajući ulogu i važnost odgojitelja jest riječ *pratiti, ići zajedno*. Ova ideja o *pratnji, o zajedničkom hodu* čini mi se zaista jednom lijepom slikom koja ukazuje na osobu koja se nalazi sa strane, uz tebe, koja ti nudi pomoć i potporu u tvom *hodu*. I danas se od odgojitelja traži da bude pratitelj, s mnogo poštovanja i blizine svakoj osobi, da se svatko osijeća kao osoba, a ne kao broj.

Kolika je važnost bratstva, koje si treba stalno posvješćivati ulogu istinskog odgojitelja, kao mjesta u kojem braća uče živjeti zajedno jer „bratstvo sačinjavaju braća koja se nisu birala, već su Božji dar jedan drugome“.

Ono što nas u našem životu zaista formira, oblikuje je bratstvo, ali je možda i najveći izazov. Vjerujem da je vrlo važna i jedna od glavnih karakteristika odgojitelja jest da je razborit, ali koji ne misli da je on jedini, recimo tako, odgojni subjekt u životima braće u formaciji, već mora znati da su prisutni i ostali odgojni predmeti i sve to skupa sintetizirati. Neće biti osoba koja će ti reći: *Ja ću ti objasniti što moraš učiniti*, ovdje se ponovno vraćamo na govor o riječi *pratiti, pratitelj*, već će ti pomoći razumjeti

što život traži od tebe, tj. osobe s kojima se susrećeš, s kojima živiš, ponekad i neke prepreke koje ti stoje na putu i kako se snaći i djelovati u takvim situacijama. Ovo su izazovi koje ti daje život i kako se nositi s njima. Jer ćete se sigurno naći u nekim zajednicama s fratrima koji možda nisu simpatični, ugodni, možda idu nekim svoji putem. I kako naučiti živjeti s njima, kako se odnositi u takvim situacijama? Važno je nastaviti ići dalje, ne ostavljati prostora krizama, ne obeshrabriti se. Važno je da mi taj odnos s njima ostavlja mogućnost za promjenu, ali i promjenu drugih, da me to ne zatvara, iako bi to možda bio jedan obrambeni mehanizam, ali me ipak zatvara. Zrelost bi bila ostati ustrajan i otvoren za druge, bez obzira na sve, ne dati mjesta krizama. Ovo bi bilo idealno, ali znamo da mnogo puta i nije baš lako. Ali vjerujem da je bratstvo zaista jedno odgojno mjesto sa

svim dobrima ali i poteškoćama koje nosi.

I na kraju, poruka braći u formaciji, bilo trajnoj, bilo privremenoj?

Vratio bih se na prethodno pitanje i rekao da je u bratstvu, u životu s braćom potrebno ostaviti jedan prostor da braća s kojom živim, koju mi život daje, koju mi Bog šalje i stavlja uza me, uđu u moj život, kako bih ostvarili jedan bratski odnos. To nije lako, ne događa se samo od sebe, ali vjerujem da nas to odgaja, formira, kad imamo brata koji nas sluša ali i koji ti ima nešto i za reći. I što bih želio poručiti da tražimo načina ostaviti prostora za druge, jer nismo samo sebi dostatni, jer imamo jedan dar u životu kada kao fratri, braća živimo zajedno, i smatram da je to jedna zaista lijepa stvar, što bi trebali njegovati i čuvati, i da nas to bratstvo i zajedništvo prate cijeli naš život.